

Hodnocení projektu „Ovoce do škol“ za školní rok 2011/2012

Hodnocení projektu „Ovoce do škol“ proběhlo formou dotazníkového šetření od 12. 4. do 3. 5. 2012. Z počtu 3243 základních škol, zapojených do projektu, jich na hodnocení spolupracovalo **87 %** (odpovídali ředitelé škol). Dotazník také vyplnilo všech 15 dodavatelů zúčastněných v projektu.

Organizace a realizace projektu Ovoce do škol na školách

- V polovině škol byl osobou, která zodpovídala za realizaci projektu „Ovoce do škol“, ředitel či jeho zástupce, v další pětině pak učitel či jiný pedagogický pracovník.
- V naprosté většině škol se ovoce a zelenina v tomto školním roce nejčastěji rozdávala o přestávkách mezi vyučovacími hodinami a nejméně často naopak v některé z vyučovacích hodin. Zároveň byly ovoce a zelenina nejčastěji vydávány ve třídách, kde probíhá vyučování, nejméně často pak ve školním bufetu.
- Tři pětiny škol uvedly, že ovoce a zeleninu žákům nejčastěji rozdávali učitelé či jiní pedagogičtí pracovníci, než je ředitel a jeho zástupce. Na pětině škol jsou tímto úkolem pověřeni zaměstnanci z oblasti správy a údržby. Automaty k tomuto účelu využilo 5 % škol.
- Co se týče doprovodných aktivit, školy nejčastěji začlenily téma konzumace ovoce a zeleniny do výuky a dvě pětiny jich dále téma uplatnilo v projektech v rámci environmentální výchovy.
- Na více než polovině škol nebyli žáci 2. stupně do doprovodných aktivit zapojováni a většina škol ani s jejich zapojením do konce školního roku nepočítala. Naproti tomu pak na téměř třetině škol byli do doprovodných aktivit zapojeni všichni či většina žáků 2. stupně.

Spolupráce s dodavatelem ovoce a zeleniny

- Šest dodavatelů z patnácti uvedlo, že ovoce a zeleninu v tomto školním roce do škol dodávají 2krát do měsíce, další více než čtvrtina uvedla frekvenci jednou za měsíc, pětina 3krát do měsíce a zbývající dva dodavatelé pak frekvenci 4krát do měsíce.
- Jeden žák v projektu „Ovoce do škol“ dostal v březnu 2012 v jedné dávce v průměru 438 g ovoce a/či zeleniny. Nejnižší váha přitom byla 135 g, nejvyšší 1 000 g.
- 67,9 % škol odpovědělo určitě ano či spíše ano na otázku, zda stávající četnost dodávek plní svou výchovnou funkci, téměř polovina z nich by však uvítala vyšší četnost dodávek.
- Nejčastěji dodávanými produkty byla jednoznačně jablka, následují mandarinky, pomeranče a kiwi. Naopak okurky žákům doručovaly jen dvě firmy a to pouze zřídka.
- Naprostá většina škol v šetření uvedla, že si ovoce a zeleninu, kterou žákům dodavatel doručí, dosud nikdy vybírat nemohla. Jen 13 % škol uvedlo, že si mohly vybrat vždy, většinou nebo občas.
- Zároveň byl zaznamenán mírný nárůst dodávek původem z ČR a naopak pokles dodávek ovoce a zeleniny pocházející z jiných států EU a ze států mimo EU a mírně stoupl podíl ovoce a zeleniny pocházející z bio-produkce.
- 96,4 % škol bylo s dodavatelem určitě či spíše spokojených a 44,7 % určitě spokojených. S kvalitou ovoce a zeleniny bylo dále určitě či spíše spokojených 96 % škol.

- Většina dodavatelů nabídla školám informační podporu, spoluúčast na školních projektech a akcích, exkurze a jiné aktivity. Pouze 3 dodavatelé uvedli, že žádná podpůrná opatření či doprovodné programy školám v tomto školním roce nenabízela.
- Dodavatelé, kteří nabízeli školám doprovodné programy k projektu „Ovoce do škol“, zaznamenali letos o poznání větší zájem škol než v roce minulém.

Informovanost a zdroje informací k projektu „Ovoce do škol“

- Více než polovina škol uvedla, že vůbec nezná projekt 5 klíčů k bezpečnému stravování a používalo jej jen 5,3 % škol. Polovina škol dále neznalo Portál EU a využívalo jej jen 6,9 %. Dvě pětiny škol dále vůbec neznaly CD „Všecky švestky mají pecky“, které se však stalo zároveň nejčastěji využívaným zdrojem při vlastních aktivitách školy (tj. třetinou škol). Relativně často využívaným byl v tomto školním roce i portál www.bezpecnostpotravin.cz (pětinou škol) a www.viscojis.cz (17,6 % škol). Portál EU o veřejném zdraví znaly dvě třetiny škol, nicméně informace z něj vyžívalo jen 11,7 % škol.
- Oproti minulému školnímu roku se zvýšil podíl škol, které znaly a případně i používaly webové stránky www.viscojis.cz a www.bezpecnostpotravin.cz.
- Správnou odpověď na otázku o žádoucí četnosti konzumace ovoce a zeleniny uvedla pouze necelá pětina škol, celá polovina byla názoru, že stačí konzumace porce ovoce a zeleniny 3krát denně a dle více než čtvrtiny by měla stačit konzumace jen jedné porce za den.
- Do Sítě škol podporujících zdraví je zapojeno 14,9 % škol, které jsou v projektu „Ovoce do škol“.

Spolupráce s rodiči, vliv rodinného zázemí

- Školy rodiče nejčastěji informovaly o projektu tím, že jim předaly základní organizační informace k projektu a že informace o projektu zveřejnily na webových stránkách školy. Dvě pětiny z nich také rodiče informovaly o poslání projektu a stanovených cílech a téměř pětina jim předala doporučení ohledně správné životosprávy dětí. Na více než čtvrtině škol vnímali ředitelé u některých rodičů nedostatek zájmu o projekt.
- Ve školních jídelnách se ve školním roce 2011/12 stravovalo 77,05 % žáků, v největší míře žáci 1. stupně v Praze.
- Co se problémů s konzumací ovoce a zeleniny týče, téměř čtvrtina škol, které situaci dokázaly posoudit, uvedla, že všichni či většina žáků má problém sníst zeleninové polévky.

Hodnocení projektu a zvažované kroky

- Školy daly projektu „Ovoce do škol“ průměrnou známku **1,6**. Celé tři pětiny škol navíc ohodnotily přijetí projektu žáky na 1. stupni nejlepší známkou (1) a nadpoloviční většina dala známku 1 též přijetí projektu pedagogickým sborem.
- Téměř 70 % škol si myslí, že projekt určitě či spíše podpořil pozitivní vztah žáků ke konzumaci ovoce a zeleniny. Nejhorší výsledky vykázaly školy v Praze, i tam však těsná většina s tímto tvrzením souhlasila (součet „určitě ano“ a „spíše ano“ je 52,4 %).

- Oproti předchozímu školnímu roku hodnotily školy ve školním roce 2011/12 projekt o poznání pozitivněji.
- Naprostá většina škol (96,5 %), které se zúčastnily šetření, uvedlo, že je již téměř či zcela rozhodnutých, že pokud bude projekt „Ovoce do škol“ v příštím školním roce pokračovat tak, jak je nyní nastaven, projeví opět zájem o účast. Jen 0,96 % škol, naopak uvedlo, neprojeví již zájem o účast.

Slovní hodnocení, komentáře, návrhy

Na konci dotazníku mohly školy uvést nějaké své další komentáře, návrhy a připomínky. Zde je jejich analýza:

Pozitivní reakce, žádosti o rozšíření

Celkem 57 respondentů zde vyjádřilo přání, aby projekt pokračoval a vyjádřili s ním spokojenost. Několik z nich doplnilo, že projekt je zejména přínosný pro žáky ze sociokulturně znevýhodňujícího zázemí a z chudších oblastí. Zatímco jednomu respondentovi se líbilo, že projekt má jasné a konkrétní výsledky, jiný zde vedle kladného hodnocení zároveň zmínil jisté pochyby o vlivu projektu na stravovací návyky žáků. Osm z těchto kladně hodnotících respondentů by také uvítalo častější dodávky.

Jedna respondentka dále zaznamenala důkaz pozitivního vlivu projektu: „Žáci se na ovoce těší, ve společnosti spolužáků snědí i zeleninu, kterou dříve sami ke svačině nenosili. Objevují se i ovocné svačiny z domova.“

Devět respondentů uvedlo, že je na jejich škole projekt oblíben žáky 1. stupně, kteří mají zájem v něm pokračovat, případně že by v něm rádi pokračovali i žáci na druhém stupni, kteří projektem v minulých letech prošli. Na dvou školách pak zaznamenali pozitivní ohlasy rodičů a tři respondenti zde poznamenali, že projekt je oblíben pedagogy školy.

Přitom pouze jeden respondent si zde stěžoval na nezájem rodičů a jeden na nezájem některých žáků, kteří si neváží ovoce a zeleniny, kterou dostávají zdarma, a vyhazují je.

Celkem 27 respondentů zde projevilo přání, aby byli do projektu zapojeni i žáci 2. stupně, a to stejným způsobem, jako jsou nyní zapojeni žáci 1. stupně. V jedné škole pro žáky s hlubokým mentálním postižením se ptají, zda by nebylo možné alespoň pro takovéto školy učinit výjimku, neboť je pak těžké postiženým žákům na 2. stupni vysvětlit, proč ovoce a zeleninu dostávají jen jejich mladší spolužáci. Na jedné z těchto škol požadují rozšíření alespoň o 6. a 7. ročník, neboť sponzoři, kteří by byli ochotní hradit projekt tohoto zaměření, se prý hledají špatně.

Na čtyřech školách naopak respondenti uvedli, že si myslí, že není příliš vhodné projekt na 2. stupeň rozšiřovat, neboť budí nadšení zejména v nejnižších ročnících a starší žáci ovoce a zeleninu, která jim nechutná, údajně často vyhazují.

Na třech školách žádají, aby byl projekt rozšířen o přípravný ročník, neboť jej navštěvují děti ze sociálně znevýhodněného prostředí a je tudíž nespravedlivé, že nemají na ovoce a zeleninu nárok.

Skeptické reakce, pochyby o projektu

Celkem 18 respondentů zde uvedlo názor, že projekt nemá smysl a je neúčelným vynakládáním finančních prostředků. A to např. vzhledem k tomu, že každý rodič může koupit ovoce a zeleninu dítěti sám. Někteří respondenti by takový projekt považovali za smysluplný v rozvojových zemích, nikoliv v našich podmínkách. Tito respondenti si myslí, že by se měly peníze vynaložené na projekt u nás věnovat na důležitější věci.

Další jeden respondent se zde pouze dotázal na finanční náklady projektu a jiný zde vyjádřil názor, že hlavní zisk z projektu mají dodavatelé ovoce a zeleniny.

Dvanáct respondentů uvedlo, že by uvítali, kdyby se peníze raději svěřovaly přímo školám či školním jídelnám. Dle jejich názoru by to bylo efektivnější, ekologičtější a znamenalo by to více ovoce a zeleniny pro žáky. Jeden z nich zde dodal: “Navíc mi vadí, že nám nemohou dodávat zboží zelináři a ovocnáři z našeho regionu, ale jenom firmy, které na projekt ‘dosáhnou’“.

Celkem 48 škol si zde postěžovalo na nízkou četnost dodávek, se kterou dle jejich názoru není možné nic moc dělat. Ta přitom vede k nízké efektivitě projektu.

Dalších 11 respondentů je názoru, že zodpovědnost za zdravou výživu by měli nést rodiče, ne státní instituce, ty toho moc nezmůžou.

Jeden respondent pak vidí projekt jako méně potřebný z důvodu, že zdravotním problémem dnešní populace dle jeho názoru není nemožnost přístupu k pestré stravě, ale především nedostatek pohybu.

Několik dalších respondentů význam některých složek projektu mírně zpochybnilo poukazem na pozitivní zázemí a aktivity školy. Pět respondentů zde uvedlo, že konzumace ovoce a zeleniny je pro děti zajištěna ve školní jídelně, další respondent napsal, že doprovodné projekty, tematická výuka apod. by se uskutečňovala i bez projektu Ovoce do škol a jeden uvedl, že velká část rodičů žáků 1. stupně preferuje zdravou výživu, proto nemají potřebu rozšiřovat doprovodné aktivity, propagující správnou životosprávu.

Reakce na dodavatele

Poměrně velké množství škol zde uvedlo nějaký požadavek či vzkaz pro dodavatele. Sedm jich zde obecně vyjádřilo pochvalu a spokojenost s dodavatelem; ostatní pak vyjadřovaly různá přání.

Celkem 23 škol by uvítalo, kdyby dodavatelé žákům přiváželi v první řadě ovoce a zeleninu od českých (místních) výrobců (bez ekologické stopy, podpora místních prodejců) a pět si jich postěžovalo na nevhodné, neekologické balení ovoce a zeleniny (taktéž zanechává ekologickou stopu).

Dvanáct by jich dále uvítalo větší pestrost dováženého ovoce a zeleniny. Jeden respondent by konkrétně uvítal v nabídce ovocné šťávy, jiný ovocné a zeleninové saláty a další požaduje zvýšit poměr ovoce vůči zelenině.

Osm by rádo, aby dodavatelé dováželi jen snadno a ihned konzumovatelnou zeleninu a ovoce (bez loupání, potřeby tepelné úpravy apod.), dalších osm by uvítalo kvalitnější, čerstvější ovoce a zeleninu.

Další respondent zde požadoval pravidelný dovoz zralých produktů a jiný dodavatelům doporučuje upřednostnit kvalitu před kvantitou.

Pět škol by rádo, aby si školy či děti mohly vybírat dodávané druhy ovoce a zeleniny.

Dvě školy by uvítaly, kdyby si žáci ovoce a zeleninu vyzvedávali z automatu (na jedné z těchto škol jej údajně požadovali v úvodním dotazníku při vstupu do projektu, ale nebylo jim vyhověno).

Jiní dva respondenti se však naopak podělili o zkušenost, že si žáci z automatů na škole ovoce a zeleninu nevybírají a je nutné jim produkty rozdat. Jeden respondent zde požaduje pevné stanovení, kolikrát měsíčně si děti mohou vybírat ovoce z automatu.

Jiný respondent uvedl, že se zklamal v současném dodavateli, který se oproti očekávání nerozhodl šetřit finanční prostředky souběžným rozvozem mléka a ovoce (kvůli tomu přechází k jinému dodavateli). Další si postěžoval na nevhodný den dovážek ovoce a zeleniny. Jeden zde uvedl, že se pokusí ovlivnit „skladbu dodávek“.

Organizační požadavky

Devět škol zde vyjádřilo přání, aby byly osoby odpovědné ve školách za projekt finančně odměněné a jedna vyjádřila názor, že by personál škol neměl být projektem zatěžován a že by měl sám dodavatel rozdávat ovoce a zeleninu a doprovodné aktivity pro žáky by měly být zajištěny z projektového rozpočtu.

Čtyři školy by dále uvítaly lepší propagaci projektu (leták pro rodiče každého žáka, puzzle, sešit úkolů ke zdravé stravě atd. na místo jediného plakátu pro vyvěšení na školu).

Dvě školy zde žádaly co nejméně administrativy a papírování a další dvě by uvítaly, kdyby měly školy možnost během roku měnit počty žáků zapojených do projektu dle reality, neboť se tyto počty těžko dopředu odhadují.

Zkušenosti, inspirace

Jeden respondent zde uvedl, že dodávaná zelenina je žáky přijímána hůře než ovoce. Další uvádí, že žáci nejsou médií příliš motivováni ke zdravé výživě a že by bylo potřeba snížit propagaci a reklamu cukrovinek a naopak se více věnovat propagaci ovoce a zeleniny, která v médiích snad úplně chybí. Další respondent uvedl konkrétní plán projektu na své škole (besedu s autorkou kuchařek o zdravé výživě spolu s ochutnávkou zdravých jídel) určenou též pro rodiče a také dlouhodobý cíl školy motivovat rodiče ke zdravé výživě svých dětí.